

МОВНА ПІДГОТОВКА ТА МОВНЕ ТЕСТУВАННЯ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

19-20 травня 2026 року

КИЇВ 2026

VOLKOVA M. Methodological aspects of implementing the communicative approach in teaching of aviation english.....	71
ZHURAVEL V. Enhancing targeted professional development	75
ZLATNIKOV V., KORZHOVA O. Correcting fossilized errors in intensive language training for security and defence personnel	80
АБРАМЕНКО О., ЛИНІВЦЕВ О., ГУЗЕНКО-ПЕНЦКО Ю. Рекомендації щодо проведення практичних занять з навчальної дисципліни “фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка” англійською мовою	83
АНТОНЕНКОВА В. Організація самостійної позааудиторної роботи з іноземної мови: методика та практичні підходи	87
БАЧИНСЬКА Н. Мовна підготовка курсантів ВВНЗ та військовослужбовців в умовах воєнного стану.....	91
БЕНЬКОВСЬКА Н. Професійна іношомовна підготовка військових фахівців у контексті стандартів НАТО в умовах воєнного стану	93
ВЕРБИЦЬКА Л. Рідномовна підготовка в секторі безпеки й оборони	96
ГАЛЧЕНКОВА М. Проблеми взаємодії викладача-фасилітатора зі здобувачами освіти в умовах цифрового освітнього середовища	101
ГОНЧАРУК Л. Спільне онлайн навчання як спосіб розвитку навичок говоріння англійською мовою	104
ГРЕЦЬКА О. Актуальність формування у військових фахівців вмінь і навичок мовного посередництва	106
КРИКУН В., ДЕМЧЕНКО Н., МИХАЛЬОВА О. Трансформація професійної діяльності викладача іноземних мов у секторі безпеки і оборони України: організаційно-педагогічний аспект	109
ДЗЮБА Я. Розвиток навчальної автономії здобувачів освіти у ВВНЗ як чинник формування міжкультурної компетентності	114
ДРУЖИНІН О. Трансформація професійної ролі викладача іноземної мови військового внз в умовах правового режиму воєнного стану	118
КАНОВА Л. Проблеми професійної мовної підготовки військовослужбовців у період воєнного стану	122
КОВАЛЬЧУК Т. Використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови у вищих військових навчальних закладах	127
КОЗАК В. Мовна стійкість як фундаментальний компонент професійної компетентності майбутнього офіцера сил оборони	131
КОМПАНИЄЦЬ М. Вплив деяких мовно-мислинневих особливостей україномовних здобувачів освіти на процес вивчення англійської мови у закладах сектору безпеки й оборони	133
КОПЧАК О. Вивчення перської мови в умовах воєнного стану.....	136

Водночас сучасні виклики вимагають удосконалення підходів до організації навчання, впровадження інноваційних технологій та забезпечення гнучкості освітнього процесу.

Комплексна реалізація цих завдань сприятиме формуванню висококваліфікованих військових фахівців, здатних ефективно діяти у міжнародному безпековому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бенюковська Н. Б. Навчально-рольова гра як засіб розвитку іншомовного професійного спілкування у майбутніх офіцерів Збройних Сил України. *Збірник наукових праць «Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка»*. Київ, 2025. Вип. № 7 (47) 2025. С. 1551 – 1561.

ВЕРБИЦЬКА Лідія

кандидат філологічних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

<https://orcid.org/0000-0003-0329-4553>

РІДНОМОВНА ПІДГОТОВКА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Сьогодні у зв'язку з тотальною глобалізацією та посиленням міжнародного співробітництва чималу увагу в підготовці спеціалістів різних сфер і сектору безпеки й оборони зокрема приділяють вивченню англійської мови. Проте варто нагадати, що після 2014 року й особливо після 2022 року мовне законодавство України стало важливим елементом гуманітарної та національної безпеки держави. Закон України «Про національну безпеку України» (чинний у редакції від 24.01.2026 року) у статті 3 визначає принципи державної політики у сферах національної безпеки й оборони. Згідно із цим Законом така політика, окрім іншого, спрямована на захист української мови як державної. Водночас серед фундаментальних національних інтересів України тут названо захист державної мови, відновлення та збереження національної пам'яті українського народу [4]. Такі постулати у Законі України «Про національну безпеку України» зумовлені іншими підзаконними актами, як-от Законом України «Про засади державної

політики національної пам'яті Українського народу» [3] тощо. Отже, нарешті маємо законодавче усвідомлення того, що рідна мова для кожної нації (для нас – українська) – елемент національної безпеки, надважливий, мабуть, таки ключовий для усвідомлення і збереження національної ідентичності.

У цьому контексті, а також посилаючись на Закони України «Про вищу освіту» [1], «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [2], «Стратегію розвитку культури в Україні на період до 2030 року» [6], Постанову № 4764-IX «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» (від 15 січня 2026 року) [5] тощо вважаємо, що саме рідномовна підготовка має бути домінантною в освітньому процесі сектору безпеки та оборони, щоб майбутній офіцер, по-перше, на практиці освітнього процесу бачив перевагу рідної мови над будь-якою іншою і, по-друге, виформовував особистість свідомого офіцера-громадянина із чітким розумінням національної ідентичності як елемента національної безпеки.

Окрім законодавчої бази, надпереконливим аргументом є умови російсько-української війни, у яких особливого значення набуває утвердження української мови як безпекового фактора (наслідком чого і є вищезгадані закони), а також як мови професійної комунікації у сфері безпеки й оборони. Якщо проаналізувати державні стандарти вищої освіти та освітньо-професійні програми безпекового сектору, чи не в кожній серед загальних компетентностей бачимо «здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово», а серед програмних результатів - «вільно володіти державною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу». Є також інші компетентності, які передбачають вільне володіння державною мовою (наприклад, для спеціальності К8 «Пожежна безпека» - «навички міжособистісної взаємодії» чи «здатність організовувати та проводити навчання населення з питань пожежної безпеки»; чи для спеціальності К10 «Цивільна безпека» один із програмових результатів – «організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і

нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності»). Отже, російсько-українська війна, законодавство України та державні освітні стандарти для спеціальностей безпекового сектору переконливо доводять, що треба значну увагу приділити вивченню гуманітаристики в освітньому процесі закладів сектору безпеки й оборони, особливо державної мови. Тут варто також доповнити потребою у складанні іспиту на визначення рівня володіння державною мовою для держслужбовців.

Державні стандарти освіти для спеціальностей безпекового сектору України розглядають володіння українською мовою не лише як загальнокультурну компетентність, а як необхідну умову професійної діяльності, ефективної службової комунікації та забезпечення національної безпеки держави. Формування українськомовного професійного середовища у безпековій сфері посилює державницькі цінності та суспільну стійкість. Українська мова у сфері безпеки й оборони виконує не лише комунікативну, а й ідентифікаційну, консолідаційну та світоглядну функції. Загалом варто пам'ятати, що комунікативна функція мови – це одна з ..., але зовсім не основна. Здійснюючи ґрунтовну рідномовну підготовку, завдання викладача, окрім іншого, дати здобувачеві розуміння, що вибір мови – це вибір світогляду, способу мислення та самоідентифікації в цьому світі. Людина мислить світоглядними категоріями нації, мову якої вона обрала для спілкування. Для майбутнього офіцера це надважливе усвідомлення, адже гарантувати безпеку громадянам може лише істинний патріот своєї держави та націоналіст – той, хто понад усе любить Батьківщину у проявах усіх її атрибутів: мови, культури тощо. Поведінка офіцера як громадянина залежить від глибини розуміння суспільно-політичних процесів.

Окрім світоглядного чинника, є ще й прикладне значення рідномовної підготовки. Кожен офіцер має будувати позитивний імідж служби, яку презентує. Практично цьому сприяє три фактори: професіоналізм, поведінка і володіння як усним, так і писемним грамотним мовленням. І навіть якщо офіцер професійний і достатньо гідно поводить себе, але не вміє грамотно сказати чи

написати, він на практиці псує репутацію служби. Кількість годин на вивчення рідної мови, яку маємо сьогодні для підготовки фахівців сектору безпеки й оборони, дозволяє лише змотивувати курсантів мовленнєво вдосконалюватися, розвиватися загалом. Викладач встигає подати основи дисциплін. Як свідчить досвід, значна частина здобувачів (більший відсоток) не володіє літературною мовою на належному рівні і не може сказати (чи написати) кілька речень підряд грамотного тексту. Це про майбутню репутацію тієї чи іншої служби. Уже не кажемо про те, що є здобувачі освіти, які не усвідомлюють важливості державної мови й культури як елемента національної безпеки і зовсім не знають нічого про українську культуру (адже в школі нема такого предмета). У контексті війни ми будуємо таким чином несвідоме і неграмотне суспільство. Якщо ще й скорочувати години на дисципліни, у контексті яких курсанти вивчають рідну мову, то це суперечить вектору розвитку, який, згідно із законодавством, обрала сьогодні наша держава, і звучить наскрізь алогічно в умовах повномасштабної російської воєнної агресії.

Вважаємо, що для якісного володіння як усним, так і письмовим (чого вимагають державні освітні стандарти) мовленням загалом (і для якісного складання іспиту на рівень володіння державною мовою) курсанти повинні мати більше годин для вивчення рідної мови. Бажано, аби курсант залишався в процесі вивчення рідної мови протягом усіх років навчання, бо рідну мову людина вивчає все життя. Інакше на практиці ми отримуємо офіцера, який не може побудувати зв'язного тексту (як усно, так і письмово). Відрадно, що можемо пропонувати дисципліни вибіркового циклу, завдяки яким здобувач освіти може вправлятися так чи інакше у володінні рідною мовою зокрема у професійній сфері. Наприклад, серед таких освітніх компонент у каталозі вибірових дисциплін Львівського державного університету безпеки життєдіяльності є дисципліни «Культура ділового спілкування», «Основи діловодства», «Риторика», «Українська мова для перекладачів». Проте дисципліна вибіркового циклу не може бути альтернативою нормативній. Ба більше, систематичне

вдосконалення рідної мови – це те усвідомлення, яке має сформувати освітній процес вищої школи як норму, а не як вибір.

Рідномовна підготовка у сфері безпеки й оборони є чинником зміцнення національної безпеки України. В умовах російсько-української війни особливого значення набуває утвердження української мови як мови професійної комунікації у сфері безпеки й оборони. Рідномовна підготовка безпекових фахівців є не лише освітнім чи комунікативним складником професійної діяльності, а й важливим чинником національної консолідації, інформаційної безпеки та формування державницького світогляду. Сучасний етап розвитку української держави потребує вдосконалення україномовної фахової підготовки, унормування військової та безпекової термінології, розширення функціонування української мови у професійній освіті, службовій документації та міжвідомчій комунікації. Особливо актуальними залишаються питання формування єдиного україномовного професійного середовища та подолання наслідків тривалого впливу іншомовних термінологічних моделей. Утвердження української мови як повноцінної мови професійної діяльності сприятиме зміцненню державності та розвитку національної фахової термінології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
3. Закон України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4579-20#n520>
4. Закон України «Про національну безпеку України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
5. Постанова Верховної Ради України № 4764-IX «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4764-20#Text>

6. Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>

ГАЛЧЕНКОВА Марія

Старший викладач кафедри іноземних мов,

Національна академія сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного

<https://orcid.org/0000-0002-9049-2082>

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА-ФАСИЛІТАТОРА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Протягом останніх п'яти років цифровізація охопила майже всі сфери життя. Не оминула цифровізація свого впровадження і в систему освіти.

Вперше зростання інтересу до цифровізації освіти припадає на 2018 рік, оскільки тоді були визначені напрями цифровізації освіти відповідно до Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. [3]. Відповідно до концепції напрями, які розвиватимуть є створення освітніх ресурсів та цифрових платформ, формування цифрового навчального середовища в закладах освіти, забезпечення якісного доступу до Інтернету й розвиток дистанційних форм навчання. Незважаючи на те, що ці напрями були закладені ще до повномасштабного вторгнення, їхнє значення зросло внаслідок значних руйнувань освітніх установ через війну Росії проти України. [5]

Вдруге зацікавленість у цифрових технологіях припадає на період пандемії COVID-19, коли дистанційне навчання стає єдиною можливістю. [2; 6] Саме в той період змінюється роль педагога: він стає не джерелом знань а фасилітатором навчальної діяльності. Згідно з проведеними дослідженнями більш ніж 76% освітян позитивно оцінюють впровадження цифрових технологій у власну діяльність, а 88% вважають, що вони сприяють підвищенню ефективності комунікації та моніторингу навчальної діяльності.